

ומסקינן: והלכתא כוותיה דרב הונא, שאם נמצאת הסכין פגומה לאחר שחיטה, השחיטה פסולה — כשלא שיבר בה עצם לאחר שחיטה. דאז ליכא למיתלי אלא שנפגמה בעור, קודם שחיטה.

והלכתא כוותיה דרב חסדא, שהשחיטה כשירה — כשייבר בה עצם לאחר שחיטה. דתלינן שנפגמה בעצם, משום דאין ספק מוציא מידי ודאי.

ומקשינן: מהך דאמרת דהלכתא כרב הונא היכא שלא שיבר, מכלל זה אתה למד דרב חסדא מכשיר אף על גב דלא שיבר בה עצם. ואיך אמר הכי? והא בהכרח דנפגמה בעור קודם שחיטה. דאם לא כן, אלא כמאי איפגים?

ומשינינן: טעמא דרב חסדא דמכשיר אף היכא דליכא למיתלי בעצם, כי אימא בעצם דמפרקת שהיא מתחת הסימנים, איפגים. ולעולם לאחר שחיטת הסימנים נפגמה. ובהא לא סבירא לן כוותיה. דבכי האי גוונא לא הוי ספק וודאי, דאין יותר סבה לתלות ולומר שנפגמה בעצם המפרקת לאחר שחיטה מאשר לתלות בעור לפני שחיטה. אבל היכא שייבר בה עצם לאחר שחיטה, הלכתא כוותיה. משום דבזה איכא יותר ודאות שיפגם בעצם ממה שיפגם על ידי העור קודם השחיטה.

הוה עובדא שנמצאה הסכין פגומה לאחר השחיטה, וטרף רב יוסף עד תליפרי חיותא שנשחטו כולן באותה סכין, ולא בדקוה לסכין בין בהמה לבהמה.

שחט את הושט ואחר שחיטה נמצא שהגרגרת שמוטה, ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה, שאז העוף הוא טריפה, או אם לאחר שחיטה נשמטה הגרגרת, אבל בשעת שחיטה עדיין כשר היה — זה היה מעשה שאירע, ואמרו חכמים: כל ספק בשחיטה — פסול. דבחזקת איסור קאי.

ודנה הגמרא: "כל ספק בשחיטה", לישנא ד"כל" לאתויי מאי?

לאו, לאתויי כהאי גוונא דסכין שנמצאת פגומה לאחר שחיטה, דגם בזה פסלינן מספק, ומוקמינן אחזקת איסור, וקשיא לרב חסדא.

ודחינן: לא להכי הוא דאתא. אלא לאתויי ספק שהה בשחיטה, או ספק דרם בשחיטה. דמוקמינן לה אחזקת איסור שעומדת בה מחייה. דבכהאי גוונא לא הוי ספק וודאי, ומודה רב חסדא בהא.

ב-י ומקשינן: ומאי שנא האי ספק דלא ידעינן אימתי נשמטה הגרגרת או ספק שהה וספק דרם, מספק שנוולד בסכין שמכשיר בה רב חסדא? (80)

ומשינינן: התם, בגרגרת שנשמטה ובספק שהה או ספק דרם, איתילידא בה ריעותא בגופה של בהמה, אבל הכא סכין איתרעאי, אך בהמה עצמה לא איתרעאי. ואין ספק פסול חיצוני של הסכין מוציא מידי ודאי שחיטה של הבהמה שאין בגופה שום ריעותא.

ודנה הגמרא: **כמאן** סבירא ליה לרב יוסף שהטריף את כולן?

האם **כרב הונא**, דאית ליה דתלינן שנפגמה בעור קודם השחיטה, ולכך פסל **אפילו** בבהמה קמייתא?

ודחינן: **לא** כן, אלא **כרב חסדא** אית ליה, דלא תלינן דנפגמה בעור אלא בעצם המפרקת, ופסל את כולן **לבר מקמייתא**. שהרי בבהמה הראשונה שנשחטה יש לתלות ולומר שנשברה הסכין בחיתוך עצם המפרקת, לאחר שכבר נשחטו הסימנים. אבל כל האחרונות ודאי טרפות הן אף לרב חסדא, כי שמא נפגמה הסכין כבר במפרקת של הבהמה הראשונה, והבהמות שנשחטו אחריה נשחטו בסכין פגומה.

ואי בעית אימא, לעולם סבירא ליה לרב יוסף **כרב הונא**, דתלינן הפגימה בעור.

דאי כרב חסדא דתלינן הפגימה בעצם המפרקת, אף בהמות בתרייתא לא היה לו להטריף.

דהא **מכדי מתלא תלינן** להתיר את שחיטת הראשונה. והרי ודאי נגיעת הסכין במפרקת אינה פוגמת יותר מהעור, לפי שאין מכה עליו בכוח, ואפילו הכי תלינן לקולא בבהמה הראשונה לומר שנפגמה הסכין בעצם המפרקת. ואם כן, **ממאי דבעצם**

דמפרקת דקמייתא **איפגים**, ונטרפו כל האחרונות? **דלמא בעצם** דמפרקת דבתרייתא **איפגים**, לאחר שגמר לשחוט את כולן, ונמצא דכולן כשירות. (81)

אמר ליה רב אחא בריה דרבא **לרב אשי: רב כהנא מצריך בדיקותא** לסכין, בין כל חדא וחדא בהמה, לבודקה שלא נפגמה.

ודנה הגמרא: **כמאן** סבירא ליה רב כהנא? האם **כרב הונא** דקאמר חיישינן שמא בעור נפגמה קודם שחיטה, והא דמצריך לבדוק בין בהמה לבהמה, זהו בשביל **למיפסל** בהמה קמייתא, אם תמצא פגימה לאחר שחיטתה?

ודחינן: **לא!** רב כהנא **כרב חסדא** סבירא ליה. ובהמה קמייתא תתכשר אף אי ימצא פגימה בסכין לאחר שחיטתה, דלא חיישינן לנפגמה בעור. והא דמצריך בדיקה בין הבהמות, הוא בשביל **לאכשורי בתרייתא**. שאם לא יבדוק עד לאחר גמר שחיטת כל הבהמות, ואז ימצא פגימה בסכין, יוטרפו כל האחרונות. דחיישינן שמא בעצם המפרקת של הראשונה נפגמה, קודם שחיטת האחרונות. אבל השתא דבדיק בין כל חדא וחדא ונמצאת הסכין כשירה, בידוע שלאחר שחיטה נפגמה, וכולן כשירות. (82)

ומקשינן: **אי הכי**, דחיישת לבתרייתא שמא הסכין נפגמה כבר — הא עדיין הוי קודם

כדרך השוחטין, שאין משהין ודורסין. תוס'.

81. דהא גם בזה אית לן למימר "אין ספק מוציא מידי ודאי". משום שלומר שנפגמה בעצם מפרקת של בהמה אחרונה, הוא יותר קרוב לודאי, מלומר שנפגמה בעצם המפרקת של

הראשונה. לפי שבבהמות ראשונות רגיל להזהר שלא לדחוק את הסכין בכח על המפרקת, כיון שעדיין צריך לשחוט את האחרות. אבל באחרונה לא חייש. תוס'.

82. וסבירא לן השתא דהשוחט בהמות רבות

הבית, ואחר כך יסגיר את דלתו.

והרי איכא שיעורא לנגע, שבפחות מ"כגריס" אין הנגע מטמא את הבית. ואם כן כיצד מטמא הכהן את הבית לאחר שיצא ממנו, והרי דלמא אדנפיק הכהן ואתא לחוץ בצר ליה, יחסר שיעורא דגריס, וכמאן דליתא דמי, ואין הסגרו הסגר?!?

אלא לאו, הא דלא חיישינן להכי, הוא משום דאמרינן אוקי נגע אחזקיה הראשונה בשעה שראה אותו הכהן, שאז היה בו שיעור "גריס". ומכאן למדנו לכל התורה דאזלינן בתר חזקה דמעיקרא.

מתקיף לה רב אחא בר יעקב: והיכי מוכח מנגעי בתים דאזלינן בתר חזקה? ודלמא אין הכהן מסגיר את הבית, אלא כגון שיצא מהבית דרך אחוריו ופניו אל הנגע, דקא חזי ליה דלא חסר משיעורו עד כי נפק מהבית? דבכי האי גוונא ליכא למיחש למידי.

אמר ליה אביי: שתי תשובות בדבר זה שהקשה רב אחא.

חדא, דליכא לאוקמא ביוצא דרך אחוריו, משום דיציאה דרך אחוריו לא שמה "יציאה". וקרא קאמר "ויצא הכהן מן הבית".

שחיתתן, ואם כן תיבעי נמי בדיקת חכם קודם שחיטה דכל חדא וחדא, ואמאי סגי לן בבדיקת השוחט?

ומשנינן: עד אחד נאמן באיסורין. שלכל יחיד ויחיד האמינתו תורה על איסור והיתר.⁽⁸³⁾

ומשום הכי סגי בבדיקת שוחט, וסמכינן עליה.

ומקשינן: אי הכי דעד אחד נאמן באיסורין, מעיקרא קודם שחיתת הבהמה הראשונה נמי לא תיבעי בדיקת חכם, ותיסגי בבדיקת שוחט.

ומשנינן: האמר רבי יוחנן: לא אמרו להראות סכין לחכם, אלא מפני כבודו של חכם!

ודנה הגמרא: מנא הא מילתא דאמור רבנן "אוקי מילתא אחזקיה", שאין מוציאין דבר מתזקתו הראשונה עד שידוע לנו בודאות שנשתנה, בין להתיר ובין לאסור?

אמר רבי שמואל בר נחמני, אמר רבי יונתן: אמר קרא בפרשת נגעי בתים "ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית, והסגיר את הבית שבעת ימים". דבעינן שקודם יצא הכהן מכל

בעצם מפרקת. רש"י.

83. רש"י כתב שמקור הדין הוא מדברי הכתוב [דברים יב] "וזבחת מבקרך ומצאנך". וכן כתיב "ושחט את בן הבקר", ומוכח שעל ידי שחיתת הבעלים אוכלים הכהנים, ולא הזקיקו הכתוב להעמיד שני עדים בדבר. שלא הצריכה תורה עדות של שני עדים אלא בממוץ או במיתת בית

ונמצאת הסכין פגומה, הרי אף לרב חסדא לא תלינן בעצם מפרקת של אחרונה בדוקא, אלא חיישינן שמה נפגמה בעצם מפרקת דראשונה. ואף על גב דמשנינן דרב כהנא אית ליה כרב חסדא — ידחויא בעלמא הוא. אבל אליבא דאמת, ודאי רב כהנא כרב הונא סבירא ליה למיפסל נמי בקמייתא. דהא מסקינן לעיל דהלכתא כרב הונא, [היכא דלא שיבר בה עצמות] ולא תלינן כלל

לפי שנאמר בתורה "כנגע נראה לי בבית", ומשמע "לי", ולא לאורי [או "לי"], ולא לנרין, שאם הוא יכול לראות את הנגע רק על ידי אור הנר, אינו מחוייב להראות את הנגע אל הכהן, והבית טהור.

וכמו שאינו מחוייב להדליק נר בכדי שיוכל להראות את הנגע, כך אינו מחוייב לפרוץ חלון בבית כדי להראות את הנגע לכהן⁽⁸⁴⁾.

אולם, אם יש לבית חלונות אלא שהם נעולים, הרי הוא חייב לפתוח אותם, ולהראות לכהן את הנגע.

אמר ליה רבא לאביי: הא דקאמרת לשנויי, "יציאה דרך אחוריו לא שמה יציאה" אינו כן. שהרי כהן גדול ביום הכפורים יוכיח שיציאה דרך אחוריו שמה יציאה. דהא כתיב ביה "יציאה". דלאחר שמוציא כף ומחתה מבית קדשי הקדשים, כתיב "ויצא ועשה עולתו ואת עולת העם".

ותנן: יצא, ובא לו דרך בניסתו. כלומר, שבשעת יציאתו יהיו פניו כלפי קודש

ועוד: אם נמצא הנגע מאחורי הדלת, על הקיר שבו הדלת, הרי כשפותח את הדלת כדי לצאת מהבית נמצא הנגע מאחורי הדלת, ואז אין רואה את הנגע בשעת יציאתו אפילו אם יצא דרך אחוריו. ואם כן, בכי האי גוונא, מאי איכא למימר? והרי דלמא אדנפיק ואתא בצר ליה? אלא, בהכרח, משום חזקה לא חיישינן שמא ישתנה מצב הנגע.

וכי תימא, אכתי הכהן יכול לראות שלא חסר משיעורו עד שיצא, וכגון דפתח ביה בדלת כוותא [חלון] קודם הסגורו, שדרכו הוא רואה את הנגע מבחורן,

ליכא למימר הכי. דהא תנן במסכת נגעים [בג]:

בית אפל [בית חשוך מחמת שאין בו חלונות], **אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו.** אין צריך לפרוץ חלון בבית, בכדי שיוכל הכהן לראות את הנגע, אלא הבית ישאר בטהרתו.

כשר לראיית נגעים, אלא שנאמר בתורה, שאינו מחוייב להדליק את הנר כדי שהכהן יראה את הנגע, שרק כאשר נראה הנגע מעצמו בלא שום תוספת של מעשה, הרי הוא צריך להראות את הנגע לכהן. ואם כן, הוא הדין שאינו מחוייב לפרוץ חלון כדי שהכהן יראה את הנגע, שהרי הנגע אינו נראה מעצמו. ולפי זה כתב, שאם היה לו נר דלוק בבית, הרי הוא מחוייב להראות את הנגע לכהן, שהרי עכשיו נראה הנגע מעצמו, בלא מעשה נוסף, ואור הנר כשר לראיית נגעים אך הקשה הרש"ש, שהגמרא במסכת מועד קטן [ח א] לומדת מהפסוק "לי" ולא לנר, שאין רואים נגעים בלילה, והרי אור נר כשר לראיית

דין או בעריות, שלומדים בגזירה שוה "דבר דבר" מממון.

ובתוס' גיטין ב ב כתבו שלומדים את הדין שעד אחד נאמן באיסורין מנדה, דכתיב בה "וספרה לה שבעת ימים". ודרשינן וספרה "לה", לעצמה. שנאמנת על כך.

84. יש לעיין, איך ילפינן מכאן שאינו צריך לפרוץ חלונות, ולהראות לכהן את הנגע על ידי אור היום, הרי יתכן שכוננת התורה לומר שאור הנר אינו כשר לראיית נגעים, אך כאשר פרוץ חלון הרי הוא רואה את הנגע לאור היום? ומחמת קושיא זו הבין הרש"ש, שאור הנר

הקדשים, כדרך שנכנס. והיינו דרך אחריו. ואפילו הכי קרינן ביה "ויצא".

ועוד אמר ליה רבא: הא דקאמרת דליכא לאוקמי בפתח ביה כוותא, משום דתנן בית אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו — לאו ראייה היא מהתם.

דהני מילי — דפוטרין אותו אם אי אפשר לראותו — היכא דלא אתחזק לנו שיש כאן נגע. שעדיין לא ראה הכהן את מראהו, מאחר והבית אפל. אבל היכא דאיתחזק הנגע שהוא ראוי להסגר על פי ראיית הכהן — איתחזק כבר. ואין פוטרין אותו בכדי, אלא אם צריך לפתוח חלון בשביל לראות

שלא נתחסר, פותחין.

ואם כן ליכא להוכיח מנגעים את דין חזקה, דאפשר דמיירי בכהאי גוונא, דפותח חלון בריר לן דלא נתחסר.

תניא דלא כרב אחא בר יעקב, דאמר שלא מוקמינן לנגע בחזקתו שלא נתחסר, אלא איירי ביצא הכהן דרך אחריו, שרואה בו שלא נחסר עד שמסגירו, ולכך ליכא למילף מהכא דין חזקה.

דתניא [משנה במסכת נגעים יב ו, וברייתא המובאת בנדרים נו ב]: נאמר בתורה בפרשת נגעי בתים [ויקרא יד] "ויצא הכהן מן הבית

נגעים, אלא שאינו מחוייב להדליק את הנר, ומדוע אסור לראות את הנגע בלילה על ידי נר? והחזון איש [ד ה] כתב, שעיקר הפסוק בא לומר שאין צריך לפתוח חלונות, ומזה יודעים שאור הנר אינו כשר לראיית נגעים, שאם אור הנר היה כשר לראייה, הרי גם בלי לפתוח חלון יצטרך לראות את הנגע. ולכן אפשר ללמוד מזה שגם בלילה לא רואים את הנגע על ידי אור הנר. אך לכאורה יש לתמוה, היכן כתוב בפסוק שאין צריך לפתוח חלון, אדרבא, עיקר הפסוק בא לומר שאין רואים על ידי נר?

וראה בחברותא למסכת נגעים, שם, שיתכן ליישב, שהפסוק מדבר על האדם שנראה בביתו הנגע, וכשהוא בא אל הכהן, הרי הוא אומר לו "כנגע נראה לי בביתי", ועל זה דורשים "לי" ולא לנרי, שאם יכול לראות את הנגע דוקא על ידי אור הנר, אינו צריך לבא כלל אל הכהן. ואם כן, יודעים מזה שני דברים: האחד, שאור הנר אינו כשר לראיית נגעים, והשני, שאינו צריך לפתוח חלונות, שהרי אם אור הנר היה כשר, או שהיה צריך לפתוח חלונות, הרי הוא היה צריך לבא

לכהן גם כאשר נראה הנגע לו רק על ידי נר, והכהן יראה את הנגע על ידי נר, או על ידי שיפרוץ חלון ויראה לאור היום. ולפי זה מבוארת הגמרא במסכת מועד קטן שילפינן מכאן גם שלא רואים נגעים בלילה, שהרי אור הנר פסול לראיית נגעים.

המשנה אחרונה ביאר, שעיקר הפסוק בא לומר שאין רואים על ידי אור הנר, ומשום כן, גם לא רואים נגעים בלילה. ומה שאין צריך לפתוח חלונות, זה יודעים מסברא, משום שזה נחשב כמו בית הסתרים, שהרי זה מקום שלא נראה לכהן, ודין בית הסתרים נלמד כבר ממקור אחר, כמבואר במסכת נגעים [ו ח].

רש"י במסכת סנהדרין [צב א] כתב, שהמקור שאין צריך לפתוח חלונות הוא מלשון הפסוק "נראה", שמשמע נראה מעצמו, ולא על ידי שיפתח חלון, ולפי זה יתכן לומר, שיש שתי דרשות, מ"נראה" למדים שאין צריך לפתוח חלון, ומ"לי" למדים שאור הנר פסול לראיית נגעים, וכמו שדורשת הגמרא במסכת מועד קטן. וראה בפירוש המשנה להרמב"ם.

אל פתח הבית, והסגיר את הבית שבעת ימים".

הא כיצד הוא מסגיר?
עומד בצד המשקוף⁽⁸⁵⁾, מבחוץ, ומסגיר. (86)

ומניין שאם הלך לתוך ביתו והסגיר, או שעמד בתוך הבית [דהיינו, תחת המשקוף] והסגיר — שבדיעבד הסגרו מוסגר?

יכול ילך הכהן לאחר ראותו את הנגע, לתוך ביתו, ויחזור אחר כך לבית המנוגע ויסגיר דלתו?

תלמוד לומר "אל פתח הבית", שבצאתו מן הבית יסגירנו.

אי פתח הבית, יכול יעמוד תחת המשקוף של הבית המנוגע, ושם יסגיר אותו?

תלמוד לומר: "והסגיר את הבית", שמשמע, מכל מקום! (87) וקשיא לרב אחא. דהא בגוונא דהלך הכהן לביתו, הרי נסתר הנגע מעיניו, ואפשר דעד דמטי לביתו וחזר בציר ליה משיעורו. ובהכרח, דמשום דמוקמינן ליה לנגע אחזקתו הוא. ומזה דרבתה תורה מ"והסגיר הכהן את הבית" מכל מקום, שפיר איכא למילף דין חזקה.

תלמוד לומר "ויצא הכהן מן הבית", עד שיצא מן הבית כולו!

בדיעבד את עיקר הפסוק "ויצא מן הבית", לשכלל הפחות יצא מתוך הבית, אף שהוא עומד תחת המשקוף].

וכן משמע מרש"י, שפירש את הברייתא ומניין שאם הלך לתוך ביתו והסגיר, או שעמד בתוך הבית והסגיר שהסגירו הסגר, וכתב רש"י בתוך הבית היינו תחת המשקוף. ומשמע שדוקא תחת המשקוף מועיל ההסגר, ולא כאשר נשאר הכהן בתוך הבית.

אכן לגירסת הר"ש בתורת כהנים מבואר, שאפילו אם עמד בתוך הבית ממש בדיעבד זה מועיל, שהרי הר"ש גרס גם בתוך הבית וגם תחת המשקוף. וכן כתב המאירי במסכת חולין שם, וכן דעת המהר"י קורקוס.

86. התפארת ישראל כתב, שאין צריך לעמוד סמוך לפתח הבית, אלא שלא יבא לביתו, אך בכל הדרך לביתו יכול להסגיר לכתחילה. אמנם מדברי הראשונים לא משמע כן.

87. יש לעיין, כיצד יכול הכהן להסגיר את דלת

85. בתורת כהנים מבואר, שבדיעבד אם הסגיר אותו קודם שיצא מהבית הרי הוא מוסגר, וזה רק דין לכתחילה. וברמב"ם כתב שלא יסגיר הכהן והוא בתוך ביתו, ולא בתוך הבית המנוגע, או תחת המשקוף, אלא בצד הפתח. ואחר כך כתב, שאם עמד תחת המשקוף, או שהלך לביתו והסגיר, הרי זה מוסגר, ולא כתב שאם הסגיר כשהוא בתוך הבית שהוא מוסגר, ודייק המשנה למלך שם, שדוקא תחת המשקוף מרבינן שזה חל בדיעבד, אך בתוך הבית המנוגע אף בדיעבד זה לא חל.

וכן מבואר בתוספות במסכת נדרים, שכתבו שהיה צד לומר שיוכל הכהן להסגיר כשהוא עומד תחת המשקוף. אך לא היה צד שיוכל להסגיר כשהוא בתוך הבית, שהרי צריך הוא לצאת מהבית, כלומר, שכל ענין ההסגר הוא לסגור את הבית, ואם הוא נשאר בתוך הבית, וסוגר את הדלת כשהוא נשאר בפנים, זה לא נחשב להסגר כלל. [אך לדעת המשנה למלך שלא מדובר על סגירת הדלת, לא יתכן לבאר כך, אלא כתב המשנה למלך, שצריך לקיים אף